

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र निष्णात (M.Lib I.Sc)
परीक्षा : मे - २०२५
सत्र - २
विषय : विशेष ग्रंथालये (ML24-213)

दिनांक : ०९/०५/२०२५ गुण : १०० वेळ : स. १०.०० ते दु. १.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा (१०)

१. कोणतेही कार्य पार पाडण्यासाठी कार्यक्षम ----- निवड करणे.
अ) कर्मचाऱ्यांची ब) संस्था
क) साधने ड) इमारत
२. काही माध्यमातून माहिती ऐकता येते म्हणून त्याला ----- साधने म्हणतात.
अ) श्राव्य साधने ब) वाचन साहित्य
क) नियतकालिके ड) यापैकी सर्व
३. ----- मध्ये National mission for Manuscripts ची स्थापना करण्यात आली.
अ) फेब्रुवारी २००४ ब) फेब्रुवारी २००५
क) फेब्रुवारी २००३ ड) फेब्रुवारी २००८
४. प्रचलित जागरूकता सेवा ही ----- सेवा आहे.
अ) उपयुक्त ब) स्वतंत्र
क) अवघड ड) सोपी
५. निवडक माहितीचे प्रसारण ही सेवा फक्त ----- साहाय्याने शक्य आहे.
अ) लिखित ब) कॉम्प्युटर
क) तोंडी ड) यापैकी कोणतेही नाही
६. कॅस (cas) चे पूर्ण रूप काय आहे ?
अ) प्रचलित जागरूकता सेवा ब) क्रिएटिव्हिटी ऍक्टिव्हिटी सर्विस
क) केमिकल ऍबस्ट्रॅक्ट सर्विस ड) कंटेंट ऍक्टिव्हिटी सर्विस
७. ----- प्रकारचे नेटवर्क स्थानिक पातळीवर संसाधनाच्या कार्यक्रमासाठी वापरले जाते.
अ) स्टार नेटवर्क ब) रिंग
क) हाइरारचिल नेटवर्क ड) वरीलपैकी सर्व
८. ----- ह्याची निर्मिती आणि व्यवस्थापन निसाट द्वारे केली जाते.
अ) डेटा बँक ब) लायब्ररी डेटाबेस
क) ऑप्लिकेशन सॉफ्टवेअर ड) वरीलपैकी नाही
९. इएस्लीक ----- येथे स्थापन झाले.
अ) दिल्ली ब) मुंबई
क) कलकत्ता ड) पुणे
१०. १९ व्या शतकाच्या अखेरीस ----- ग्रंथालय अस्तित्वात आले.
अ) शैक्षणिक ब) सार्वजनिक
क) विशेष ड) यापैकी नाही

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (३०)

१. वित्तीय व्यवस्थापन सांगून त्याचे महत्त्व व उत्पन्नाचे मार्ग स्पष्ट करा.
२. प्रतिलिपी सेवा या बद्दल सविस्तर माहिती लिहा.
३. विशेष ग्रंथालयातील अंदाजपत्रकीय नियोजन स्पष्ट करा.

(80)

- प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २)

(२०)

- ## English Translation

Special Library (ML24-213)

Q. 1 Choose the correct option

(10)

1. Choosing an efficient _____ to carry out any task
 - a) Employees
 - b) Organization
 - c) Tools
 - d) Building
2. Because information can be heard through some medium, it is called _____ media.
 - a) Audio aids
 - b) Reading materials
 - c) Journals
 - d) All of the above
3. The National Mission for Manuscripts was established in _____.
 - a) February 2004
 - b) February 2005
 - c) February 2003
 - d) February 2008
4. The Current awareness service is a _____ service.
 - a) useful
 - b) independent
 - c) difficult
 - d) easy
5. This service of selective Dissemination of information is possible only with the help of _____.
 - a) Written
 - b) Computer
 - c) Oral
 - d) None of these
6. What is the full form of cas?
 - a) Current awareness service
 - b) Creativity Activity Service
 - c) Chemical Abstract Service
 - d) Current Activity Service
7. The _____ type of network is used for resource programming at the local level.
 - a) Star network
 - b) Ring
 - c) Hierarchical network
 - d) All of the above
8. _____ is created and managed by Nisat.
 - a) Data bank
 - b) Library database
 - c) Application software
 - d) None of the above
9. IASLIC was established in _____.
 - a) Delhi
 - b) Mumbai
 - c) Calcutta
 - d) Pune
10. The ----- library came into existence at the end of the 19th century.
 - a) Educational
 - b) Public
 - c) Special
 - d) None of these

Q. 2 Answer the following in short (Any 2) (30)

1. Explain financial management, its importance and ways of income?
2. Write detailed information about this Reprographic service?
3. Explain the budget planning in a special library?

Q. 3 Answer the following in detail (Any 2) (40)

1. Explain the concept, definition, characteristics and requirements of a special library?
2. Explain financial management, its importance, sources of income and budget planning in a special library?
3. Write detailed information about the library network?

Q. 4 Write Short notes (Any 2) (20)

1. UNSCO
 2. FID
 3. Star Network
-